

OVER PORSELEINEN POPPEN EN MARIE AVOT

Authentieke poppen zijn uiterst zeldzaam geworden, stuk voor stuk pareltjes van creatief handwerk uit vroegere tijd en precies daardoor ook heel duur geworden.

Maar ook tegenwoordig zijn er nog mensen die de kunst van het poppen maken verstaan. Zo iemand is Marie Avot uit het Zeeuws-Vlaamse Schoondijke. De replika's die zij maakt van antieke poppen zijn effenaf verbluffend mooi. Zij en haar poppen, dat is een verhaal apart. Ook de geschiedenis van de pop leek ons enorm boeiend.

We gingen Marie Avot bij haar thuis opzoeken aan de Rembrandt van Rijnstraat. Op een stille winteravond in het poëtisch stille Schoondijke. Dit dorp ligt op zo'n 10 kilometer van Sluis, op weg naar Breskens.

Regelmatige bezoekers van het stadje Sluis zullen de poppen van Marie Avot wellicht reeds gezien hebben in de etalage van Melchers Bont Boetiek aan de Oude Kerkstraat 3. Bij haar thuis is het een wereld vol poppen met van die frêle porseleinen gezichtjes... guitig, dromerig, droevig, afstandelijk, trots of gewoon maar lief en dat laatste zijn ze toch allemaal.

Ze lijken soms bijna echt. Poppen die Marie in de loop der jaren om zich heen heeft verzameld of zelf gemaakt. Want het zelf maken van replika's van antieke poppen, volgens de aloude methode en ook gekleed zoals men het vroeger deed, dat is de hobby, of beter een stukje leven van deze uiterst boeiende en creatieve vrouw. Ook haar man helpt mee en weet bijna alles van die poppen af.

Mooi, zeg maar elegant, zijn ze allemaal, met hun lange of korte kastanjebruine, zwarte of blonde lokken, hun blauwe bruine of groene ogen. Poppen die bijna levende wezentjes lijken. Je zou er zo tegen beginnen praten en dat doet Marie soms ook, na een lange en zware dagtaak in haar winkel.

En hoe je zelf van die prachtige poppen kunt maken, ook daarvoor kun je bij haar terecht. Zij heeft regelmatig cursussen voor geïnteresseerden die het zelf ook willen leren.

Het begon allemaal met één pop

Zo'n tien jaar terug kreeg Marie als verjaardagscadeau een pop en daarmee is het ook echt begonnen. Tegenwoordig kun je haar verzameling nog moeilijk een hobby noemen. Het is pure liefde die haar voortdrijft om steeds weer op zoek te gaan naar andere poppengezichtjes,

Prachtige close-up van een poppengezichtje vervaardigd door Marie Avot.

kleertjes en accessoires. Juist omdat ze er zelf zo door begeistert raakte vond Marie dat ze haar kennis moest doorgeven aan anderen.

In vier avonden per reeks, verspreid over vier weken leert ze nu aan haar vele cursisten hoe ze het allemaal zelf kunnen doen. Een traditie die door Marie terug tot leven werd gebracht.

Tijdens de eerste les wordt de porseleinen kop gegoten, evenals armen, benen en borststuk. Dan worden de naden afgewerkt, de oogjes uitgesneden en de porseleinen kop gebakken.

Tijdens de tweede les gebeurt het bloszen, het insmeren van de kop met een speciale olie, waarna de kop opnieuw wordt gebakken.

De derde les wordt besteed aan het opschilderen van de ogen lippen en wenkbrauwen en tijdens de vierde en laatste les worden de ogen ingelijmd en armen, benen en kop aan het lichaam bevestigd. De pop is dan klaar om aangekleed te worden. De poppenkleertjes worden thuis gemaakt, maar wel op advies en met de nodige raadgevingen van Marie Avot. Alles moet heel verantwoord gebeuren, dus dient er hard gewerkt ook aan de accessoires, zoals schoentjes, tasje, sieraden, hoedjes en mutsjes. Welke kleur van haar, van ogen wordt er gekozen? Welke vorm van ogen, van mond krijgt de pop?

Om zo natuurlijk mogelijk te kunnen werken bezoekt Marie alle rommelmarkten tot in de wijde omgeving. Onlangs was ze nog te Rijsel waar ze enige prach-

tige stoffen kon aankopen.

Sommige aankopen vinden daar op die markt hun bestemming.

Dat is voor die en die pop. Er wordt druk overlegd door Marie met haar man of een bepaalde aanschaf wel verantwoord is voor het karakter van de pop. Je bent bijna geneigd om je af te vragen of die poppen er straks bij thuiskomst blij mee zullen zijn. Tussen haar poppen en haarzelf is er duidelijk een verstaanswereld. Zo brengt Marie ook speelgoed mee voor haar poppen. Niks hedendaags, maar antiek speelgoed dat bij de poppen hoort en bijdraagt tot een heel eigen poppenwereldje. Vandaar dat het Marie Avot meestal niet zo makkelijk valt om afstand te doen van haar poppen, ook al is er dan veel vraag naar. Bekend om haar poppen is ze in ieder geval tot ver buiten Zeeuws-Vlaanderen. Ze maken deel uit van haar alledaagse leefwereld. Als ze moe thuis komt van haar werk en ze voelt zich wat gespannen, dan trekt ze zich terug op een kamertje apart bij haar poppen. Binnen de kortste keren voelt ze zich weer goed en kan ze er weer tegenop.

Van offerbeeld tot duur speelgoed

De geschiedenis van de pop is nauw verbonden met die van de mens. Om een afbeelding van zichzelf te hebben heeft de mens er een cultuursymbool van gemaakt. Poppen en voornamelijk beelden speelden een enorme rol bij religieuze vereringen, ze waren geschenken voor de

doden, dienden als cultus- en offerbeelden, waren geluksvoorwerp, afgodsbeeld, amulet of talisman. Reeds in het oude Egypte en Griekenland had men poppen. In de Middeleeuwen en in het begin van de Nieuwe Tijd deden ze hun intrede aan de hoven van Midden-Europa als vermaak voor de volwassenen. Maar sinds de tijd dat het kind wat meer op de voorgrond mocht treden werd de pop steeds meer speelgoed voor kinderen. De vervaardiging werd eenvoudiger, soms ook primitiever.

De betere poppen bleven echter het begerenswaardige speelgoed in burgerlijke gezinnen. Ze waren duur, maar door de zorg waarmee ze omringd werden bleven ze generaties lang bewaard en werden ze door hun ouders weer aan hun kinderen doorgegeven. Het zijn zo'n oude poppen die nu deel uitmaken van vaak heel exclusieve collecties.

Vooraf van het eind van de 19de eeuw tot halfweg deze eeuw kenden die poppencollecties groot succes. Later werd het daarrond wat stiller, terwijl we nu een duidelijke heropleving beleven.

Legendarisch bijvoorbeeld is de collectie die door de Britse koningin Victoria was aangelegd.

Bij het staatsbezoek van de Engelse koning aan Parijs in 1938, schonk de Franse regering hem voor de prinsessen Elizabeth (de huidige koningin van Engeland) en haar zuster Margareth, de poppen France en Marianne.

Beide poppen kostten toen 1,5 miljoen oude francs. Er hoorden 365 kleertjes bij, die door de belangrijkste modehuizen van Parijs waren vervaardigd. Alle kleertjes hadden bijpassende accessoires, lingerie, een paar schoentjes, sieraden, een handtasje en een hoed. De poppen waren 80 cm. groot en de kleertjes waren in 15 verschillende poppenkoffers opgeborgen. De vervaardiger van dit ongewone cadeau was de «Société Française de la Fabrication des Bébés et Jouets».

Poppen en poppenmakers

Het is niet uitgesloten dat reeds twee - of drieduizend jaar geleden kinderen met kleine, op poppen lijkende figuurtjes uit hout of klei speelden. Maar pas in het begin van de 15de eeuw wordt de pop echt waargenomen als speelgoed.

In de Middeleeuwen was het spelen met poppen wel voorbehouden aan de kinderen van de rijken en de adellijken. Het deed er niet toe of het kind van het mannelijk of het vrouwelijk geslacht was, zowel meisjes als jongens speelden met poppen.

Het bestaan van een echte handel in poppen raakte pas bekend in de loop van de 17de eeuw.

De Neurenbergse poppenmakers werden echter al omstreeks 1400 als «Dokkenmacher» aangeduid. Docks of tocke was de gebruikelijke middeleeuwse benaming

Groepsfoto van poppen van Marie Avot.

voor speelgoed. Vanaf 1700 wordt deze term uitsluitend gebruikt voor poppen. De poppenmakers waren in gilden georganiseerd en vervaardigden uit hout gesneden poppen. De poppenindustrie in Frankrijk ontwikkelde zich tussen 1700 en 1800 op een andere manier dan in Neurenberg. Eerst in technisch - artistieke, daarna in modieuze richting. De poppen waren bestemd voor volwassenen en zagen er bijzonder weelderig uit. Gegoe-families en vorstenhuizen probeerden elkaar daarbij in pracht en praal te overtreffen. De poppen waren aanvankelijk van was, hout of terracotta. Ze werden als kleine mannequins naar de laatste mode gekleed.

Maar toen men porselein «het witte goud van de 18 en de 19de eeuw» ontdekte, brak een geheel nieuwe tijd aan, ook inzake de poppenindustrie.

Over de koning van de poppen

In 1843 stichtte Emile Jumeau «Roi de Poupée» zijn poppenfabriek. Het zouden van de mooiste poppen worden die tot op heden gemaakt werden.

Andere, ondermeer Duitse fabrikanten hebben later veelal de Franse poppen van Jumeau gekopieerd. Zo mooi als ze waren, spraken ze immers tot eenieders verbeelding.

Beroemd waren vooral ook de ogen van zo'n jumeaupop. Met hun heldere, lichte, bijna koude irissen leken ze ook echt te kijken. Poppen met deze ogen worden door de verzamelaars onmiddellijk herkend als Jumeaupoppen en ondanks hun prijs zijn ze nog steeds zeer gezocht. Ook qua expressiviteit zijn het poppen die tot op de dag van vandaag uniek gebleven zijn. Rond het midden van de vorige eeuw nam de Franse poppenindustrie een leidende positie in. Vooral in Parijs had de speelgoedbranche zich tot een belangrijke tak van industrie ontwikkeld. Deze stad telde in 1847 ongeveer 370 speelgoedfabrikanten, met meer dan 2000 ar-

beiders. In de poppenindustrie waren 90 meesterpoppenmakers werkzaam met in totaal 805 werknemers en werknemers.

De Franse firma Jumeau was de eerste om met een massaproductie van porseleinen poppen te starten.

Dit voor wat een stukje historiek betreft, maar als je er meer over wil weten of je hebt zelf zin om porseleinen poppen te maken, loop dan even binnen bij Marie Avot in haar winkel in Sluis. Je weet wel, Melchers Bont Boetiek in de Oude Kerkstraat nummer 3.

Marie Avot met haar poppen.

